

Pedagógusi, szülői segédlet

a

Kondorosy Szabolcs, Halácsy Ágnes és Könczey Réka: Natúrázzunk! Foglalkoztató füzet zöld óvodásoknak és ökoiskolásoknak (OFI, 2016)

című kiadványhoz, mely teljes egészében letölthető a www.ofi.hu felszínről.

A Foglalkoztató az 5-8 éves korosztály számára készült. A füzetet több foglalkozáson keresztül használjuk, illetve egy-egy tervezett foglalkozáshoz csak a kívánt oldalt vagy oldalpárt sokszorosítsuk!

A gyerekek minél többször dolgozzanak páros vagy csoportmunkában. Menjünk minél többet a szabadba a gyerekekkel! A felkészülést és az élmények feldolgozását is segíti a Foglalkoztató.

Írni-olvasni még nem tudó gyerekek számára olvassuk fel a jelű feladatokat!

1. oldal megoldása: egér < nyúl < hód < farkas < vaddisznó

3. oldal: denevérekről további információk: www.hunbat.hu. A hangjukat nagyon nehéz utánozni, de ez a gyerekeket nem zavarja, bátran fognak próbálkozni. Érdeklődő pedagógusoknak ajánljuk Joseph Cornell: Kézenfogva gyerekekkel a természetben című könyvének denevéres-lepkés játékát. A nagy éjjeli pávaszemnek nincs hallható hangja. A lepke csapkodását és a denevérek röptét youtube-videókon is láthatjuk. A lepke szárnya 15 cm széles, ez akkora, mint két gyermektenyér. Mérjük ki!

6. oldal: Fű- illetve fűmagevők: hangya, sáska, ürge, és a hód is növényevő, lágyszárúakat, fakérget és leveleket fogyaszt. A gyík hangyát, sáskát és kisméretű békákat eszik. A gyepi béka hangyát és sáskát eszik. Az egerész ölyv békát, gyíkot, ürgét foghat. A gólya sáskát, békát, gyíkot, ürgét foghat. A béka inkább a nedves, a gyík, az ürge, a sáska és a hangya inkább a száraz gyepek lakója. A hód folyópartjainknál él.

A 6. oldal aljának feladatához hagyjuk a gyerekeket érvelni! Lehet valakinek a fű, másnak a gólya vagy a hód a legkülönbözőbb élőlény – magyarázzák meg, miért azt választották! Legfeljebb a súlyos tévedéseket javítsuk ki.

QR-kód: a 6. oldal alján lévő QR-kódot okostelefonnal, az arra telepített alkalmazással olvashatjuk le. A mobilalkalmazások között számos ingyenes QR-kódolvató található (QR Code Reader), telepítsünk egyet. A kód a feltüntetett internetes linket nyitja meg.

7. oldal: bízhatjuk a gyerekek fantáziájára a színezést, vagy kereshetünk hozzá természeti mintát. A fajok nevét mondogassuk sokszor, miközben a különbségekről beszélgetünk! Nem kötelező a szakkifejezések használata (pl. fark alatti úszó, röpkép, hirtelen elkeskenyedő fark, lepellevelek, porzók), de nem is tilos.

A 8-9. oldal öröm-bánat térképezést az óvoda/iskola udvarában, otthon a kertben, de a közeli parkban, vagy kiránduláson, táborhelyen is elvégezhetjük.

A gyerekek szívesen vesznek részt olyan tevékenységben, ahol a véleményükre vagyunk kíváncsiak. Az öröm-bánat térkép az érték- és kockázattérképezésből származó, a közvetlen környezet megismerésére alkalmas élménypedagógiai módszer. Környezeti nevelési módszerként a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület berkeiben született, mintegy 20 évvel ezelőtt. Ma elterjedten használják az iskolák, és játékos formában már az óvodákban is bevezethető. A konstruktív tanulást akkor segíti a leghatározottabban, ha egy hosszabb tevékenység bevezetésekor alkalmazzuk. A gyerekek észreveszik az apró szépségeket és a bánatra okot adó részleteket, mégpedig sokféleképpen: van, akinek egy jelenség örömet, míg másoknak ugyanaz bánatot okoz. A játék során a sok kisgyermek által megfigyelt öröm- és bánatforrások összegződnek, közös ismeretté válnak.

Óvodáskorúaknak nagy közös térképvázlatot is rajzolhatunk (például ággal a homokba), így könnyebben boldogulnak az újszerű feladattal. Jó játék, ha a gyerekeket arra kérjük, képzeljék magukat egy állat (pl. sün, feketerigó) helyébe, s az ő szemével vizsgálják a területet: mi jó, mi rossz?

A terepszemlélt követő beszélgetés során összegezzük a megfigyeléseinket. A beszélgetés során a kisebb-nagyobb környezeti problémák is előkerülnek. A hosszú beszélgetés után közösen választhatunk egyet vagy

kettőt ezek közül, hogy előbbre lépünk megoldásukban. A legszembetűnőbb, ha sok elszórt szemetet/hulladékot találunk. Szeretnénk itt felhívni a figyelmet arra, hogy a szemétyűjtés nem óvodás és kisiskolás korú gyerekeknek való tevékenység, kivéve, ha a szemetet maguk szórták el. Tehát a szemétyűjtésnek szinte sosem igazi megoldása az, hogy a gyerekekkel szedetjük össze a szemetet. A gyerekekkel együtt inkább látogassuk meg a közterületi hulladékgyűjtésért felelős céget, és kérjük segítségüket a probléma (bánat) kezeléséhez. Közös játszó és pihenőhellyé válhat egy ilyen módon felfedezett, megtisztított és gondozásba vett terület.

További információ és háttéranyag az öröm-bánat térképezésről: Vásárhelyi J (1996, szerk.): *Magyarország Öröm és Bánat térképe*, Természetbúvár Alapítvány Kiadó, Budapest, Könczey R. (2014): Közösségi kutatás – a fenntarthatóság tanulásának egyik eszköze, *Új Köznevelés*, 70/10. sz., 38-40. (letölthető: <http://www.ofi.hu/folyoiratszam/uj-kozneveles-70-evfolyam-10szam>).

10. oldal: a fajok (óramutató járásával megegyezően felsorolva, aláhúzással jelölve az ehetőket): kocsánytalan tölgy, kökény, csipkebogyó (vadrózsa, gyepűrózsa), gomba (van ami ehető, van ami mérgező, beszéljünk róla!), vadgesztenye, szamóca, fenyőtoboz, korai juhar, szeder. A kiválogatás közben beszéljünk minél többet a vadon termő, ehető, vagy másképpen hasznos növényekről! A vadgesztenye termése például gyógyszer alapanyag és jó játék, míg fája (faanyaga) könnyen faragható. A fenyőmag is ehető, de az üzletekben kapható fenyőmag nem a hazai fajok magja (figyelem: a toboz nem termése, hanem elfásodott virágzata a fenyőféléknek!).

12. oldal: a traktor előbb be kell, hogy menjen majdnem a kaszáló közepéig, majd onnan kifelé táguló „körökben” kaszáljon. Így az állatok, a tűzok is, el tud menekülni. Középen pedig megmaradhat a kaszálófalton, ha ott éppen tűzokfészek van. A vadriasztó lánc a fészkekön kotló anyamadarak, vagy ijedtükben lelapuló fécáncsibék felriasztására szolgál (a tűzok náluk sokkal ijedősebb).

13. oldal: A Madárbarát gazdálkodás című plakáthoz készült oldal. A plakáttal óvodások és iskolások is nagyon szeretnek foglalkozni. Önálló vagy irányított játékokra, de számolási és anyanyelvi feladatokra is alkalmas.

14. oldal: Sorban balról jobbra, és fentről lefelé haladva: kacsacsőr, mocsári teknős, gólyaláb, kacsaláb, hód, gyepi béka, fehér gólya, hódfarok, teknősláb, gólyacsőr, békaláb, hódszáj, tőkés réce (kacsacsőr).

15. oldal: A tűzoktojás pettyes, egy fészkealj csak két tojásból áll. A mocsári teknős nedves homokban vagy finom agyagon hagyott nyomát ritkán láthatjuk. A hód fákat dönt ki gátak építéséhez. A havasi cincérlárva elsősorban elhalt bükk (ritkábban dió, kőris, gyertyán) kérge alatt készíti járatait. A parlagi sas fészket a fák legfelső részén, erős elágazásba építi. Használjuk gyakran az „életnyom” kifejezést!

16. oldal: A mobiltelefon a horgásztarisznyában el kell vinni, mert veszélyes hulladék gyűjtőhelyen vagy elektronikus hulladék gyűjtőnél, kereskedőnél lehet csak leadni.

Hátsó borító: A havasi cincér csak erdőkben él, tűzokot csak pusztákon és mezőgazdasági élőhelyeken láthatunk. A mocsári teknős nőstény szárazabb, könnyen felmelegedő helyet keres tojásrakáshoz, akár a vizektől távolabb is, de ideje nagy részét vízparton, vízben tölti. Sem a parlagi sas, sem a kerecsensólyom nem erdei faj. Az ürge a száraz gyepok lakója. A hód folyóvizek árterén él.

Melléklet: Gyerekeknek szóló utasítások: Hajtsd félbe a lapot! Vágd ki a rackát ollóval, egyszerre mindkét oldalt! Figyelj, a vastag vonal mellett mindenhol vágni kell, a szarv és a farok tövéénél is! Ha elkészültél, a szaggatott vonalak mellett oda-vissza hajtsd meg a papírt! Ezután nyisd szét a lapot, és a fekete pöttynél nyomd le a nyakat, majd zárd össze úgy, hogy a nyak felfelé álljon! Fogd meg a birka orrát, és hajtsd le a nyakáig! A másik kezddel a füle fölött két oldalról nyomd össze a fejet! A farkat ugyanígy elkészítheted. Ügyes kézzel pödörd meg a tülköket, vagy csak hagyd egyenesen! A szőrök bevagdosása és a másik szem megrajzolása az utolsó lépés.

Jó munkát, és sok Natura 2000 jelölő fajjal kapcsolatos élményt kívánunk! Várjuk véleményüket a Foglalkoztatóról, és az SH/4/5 projekt többi projekttermékéről is az sh45@ofi.hu mailcímen!

A pedagógiai segédletet időről-időre frissítjük. Kérjük, nézzen vissza később is!